

CZU 06.063(100),„UNESCO”:008(478-25)=135.1

„CHIȘINĂU: SĂ NE BUCURĂM
ÎMPREUNĂ DE DELICIILE LITERARE”
(APLICAȚIA PENTRU TITLUL
CAPITALĂ MONDIALĂ A CĂRȚII
LA INIȚIATIVA UNESCO)

*Dr. Mariana HARJEVSCHI,
director general al BM „B.P. Hasdeu”*

Capitala Mondială a Cărții (CMC) este o inițiativă a UNESCO care recunoaște și apreciază orașele pentru promovarea cărții și încurajează lectura pe parcursul unui an. Orașele desemnate drept Capitală Mondială a Cărții desfășoară diverse activități cu scopul de a susține cultura lecturii pentru toate vârstele și a împărtăși valorile UNESCO. Nominalizarea nu oferă un premiu financiar orașului câștigător.

În cadrul Conferinței Generale, care a avut loc pe 2 noiembrie în 2001, la propunerea Spaniei, susținută de multe alte țări, UNESCO a decis să acorde sprijinul său moral și intelectual conceperii și punerii în aplicare a acestei inițiative, invitând organizațiile profesionale internaționale să aplice pentru acest titlu. Conceptul de CMC reunește industriile locale și naționale ale cărții și creează diverse evenimente cu variate organizații. Titlul obținut atrage atenția la nivel național și internațional asupra patrimoniului literar al unui oraș și al unei națiuni. Se depune un efort deosebit pentru a implica, pe rând, toate regiunile lumii, în conformitate cu principiul echilibrului geografic și în conformitate cu diverse criterii de calitate. Astfel, în ultimii ani, titlul de CMC a fost acordat următoarelor orașe: Kuala Lumpur (Malaysia, 2020), Tbilisi (Georgia, 2021), Guadalajara (Mexic, 2022), Accra (Ghana, 2023), Strasbourg (Franța, 2024), Rio de Janeiro (Brazilia, 2025).

De obicei, Comitetul de nominalizare acceptă programele prezentate sau susținute de primarul orașului, cel care depune

candidatura, promovează și încurajează lectura. Programele se desfășoară de la 23 aprilie a fiecărui an, când se organizează Ziua Mondială a Cărții și a Drepturilor de Autor, până la următoarea ediție. Propunerile de programe ale solicitanților sunt evaluate în bază a câteva criterii: 1) prezentarea unui program de activități conceput special pentru CMC și pus în aplicare pe perioada mandatului; 2) prezentarea generală a cheltuielilor prevăzute și a strategiilor de colectare de fonduri; 3) gradul de implicare la nivel municipal, regional, național și internațional, inclusiv a organizațiilor profesionale și neguvernamentale; 4) cantitatea și calitatea activităților organizate de oraș în colaborare cu organizațiile profesionale naționale, regionale și internaționale, care reprezintă scriitorii, editorii, librarii și bibliotecarii; 5) conformitatea evenimentelor cu principiile libertății de exprimare, de publicare și de difuzare a informațiilor, așa cum sunt acestea enunțate în Constituția UNESCO, în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în Acordul privind importul de materiale educaționale, științifice și culturale, semnat la Florența. Comitetul consultativ este format din reprezentanții UNESCO, ai Asociației Internaționale a Editorilor, Federației Internaționale a Asociațiilor de Biblioteci, Forumului Internațional al Autorilor și Federației Internaționale a Librarilor.

În 2024, Chișinăul, conform criteriului geografic anunțat, s-a încadrat în această competiție pentru titlul CMC din anul 2026. În acest demers, în cadrul Primăriei municipiului Chișinău, sub coordonarea dnei Angela Cutasevici, viceprimar, a fost creat un comitet de lucru, care a inclus reprezentanți ai următoarelor instituții: Direcția generală cultură și patrimoniu cultural, Direcția generală economie, comerț și turism, Muzeul de Istorie a Orașului Chișinău, Satul Moldovenesc Buciumul. Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a fost delegată să elaboreze aplicația. Printre cele mai importante componente ale formularului au fost secțiunile 4-8, axându-se pe valorificarea potențialului orașului Chișinău ca oraș care susține diversitatea multietnică și multiculturală, care dezvoltă o atmosferă de toleranță și pace. Melanjul armonios rezultat istoric din confluența tradițiilor și culturii românești cu cele ale etniilor conlocuitoare au stat la baza elaborării aplicației.

Secțiunea 4 din formularul de cerere a cuprins șapte întrebări și a solicitat prezentarea principalelor caracteristici geografice, demografice, culturale și economice ale orașului, a modului său de guvernare și a legăturilor internaționale. La fel, a fost solicitată

viziunea pentru planul de acțiune: profilul cultural general al orașului și rolul pe care literatura și cărțile îl joacă / l-au jucat în istoria și dezvoltarea orașului; principalele atuuri ale orașului; prezentarea principalelor motive pentru care orașul a ales să candideze la titlul de CMC UNESCO; viziunea de ansamblu și ceea ce face ca această candidatură să fie unică; importanța economică actuală a sectorului cărții în oraș cu oferirea statisticilor; numărul de instituții din sectorul cărții sau stimulente care îl susțin; expertiza orașului în organizarea de târguri, conferințe, expoziții și alte activități editoriale/culturale locale, naționale și internaționale; principalele facilități de infrastructură etc.

În acest sens, echipa de lucru a menționat că orașul Chișinău, fondat în 1436, este un oraș etno-cultural vibrant, cu o istorie bogată, atracția orașului fiind rețeaua de biblioteci cu 27 de filiale, care reflectă moștenirea literară românească, precum și deservirea diferitelor grupuri etnice (polonezi, ucraineni, evrei, bulgari, găgăuzi, ruși). Orașul găzduiește anual peste 1500 de evenimente literare, oferind platforme pentru scriitori, artiști, edituri. Spațiile publice susțin vitalitatea culturală, oferind căi de divertisment, lectură și educație. Evenimente notabile precum Festivalul „Te salut, Chișinău”, Târgul de carte Bookfest, Festivalul Internațional de Literatură și Traducere (FILIT), Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, Zilele Literaturii Române la Chișinău, Festivalul Etniilor îmbogățesc peisajul cărții. Reperetele orașului sunt integrate în trasee turistice tematice, inclusiv ale scriitorilor celebri. În general, literatura joacă un rol semnificativ în conturarea profilului cărții, reflectând istoria bogată a orașului, patrimoniul divers și spiritul creativ.

Chișinăul are o moștenire literară mixtă. Capitala noastră, cu un bogat patrimoniu literar înrădăcinat în cultura sa românească și în diversitatea etnică, poate oferi o platformă unică de promovare a acesteia prin literatură. Administrația orașului, în colaborare cu instituțiile naționale (Muzeul Național al Literaturii Române, Casa Limbii Române, Casa Naționalităților, Uniunea Scriitorilor, Uniunea Editorilor și Asociația Bibliotecarilor), promovează anual un dialog activ prin organizarea de inițiative care susțin schimburile literare. Desemnarea CMC poate servi drept catalizator pentru implementarea unor programe inovatoare de alfabetizare, pentru extinderea serviciilor de bibliotecă, pentru a stimula lectura funcțională și platforme de schimb de cunoștințe pentru editori

și librari. Inițiative precum târguri de carte în aer liber, festivaluri literare pentru locuitorii diverși ai Chișinăului și ai orașelor vecine din România vor promova lectura.

Sectorul cărții este o fațetă vitală a peisajului chișinăuian, găzduind rețele naționale și transnaționale, inclusiv 20 de edituri și 55 de librării. Aceste instituții sprijină activitatea economică a orașului și îi îmbogățesc vitalitatea culturală. Cu o valoare de piață estimată la aproximativ 6 milioane de dolari (conform datelor preluate de pe site-ul Statistica.md), sectorul cărții din Republica Moldova reprezintă o activitate economică majoră. Anual, sunt publicate până la 3000 de titluri, care cuprind cărți tipărite, cărți electronice, cărți audio, abonamente la reviste/ziare. Concentrat în principal în Chișinău, sectorul cărții oferă oportunități de angajare: de la editori la ilustratori, distribuitori, angajați ai librăriilor și bibliotecari. Programe, precum Programul de dezvoltare a industriei cărții și a lecturii publice (2024-2030), Programul pentru Cartea Națională, Programul de traducere pentru autori și Programul de susținere a editării revistelor și ziarelor au drept scop încurajarea creșterii publicațiilor literare și promovarea literaturii.

Angajamentul Chișinăului de a promova publicațiile locale, literatura și alfabetizarea se aliniază cu valorile rețelei CMC. Diferite inițiative, cum ar fi „Scriitorii pentru Capitală, Capitală pentru scriitori” (organizat de Uniunea Scriitorilor din Moldova) și programul editorial „Identitățile Chișinăului” îmbogățesc peisajul cultural al orașului. Organizarea Concursului „Bătălia cărților” și a Programului „Chișinăul citește” susține cultura lecturii în oraș, ajungând ca 46% din locuitori să dețină un card de acces la biblioteca orașului. Începând cu anul 2020, Biblioteca capitalei a inițiat Premiile pentru debut literar și a lansat un program de rezidențe literare. Instalațiile de artă publică inspirate din literatură, cum ar fi Piața Guguță, precum și bibliotecile stradale și băncile literare contribuie la menținerea unui oraș literar. Chișinăul excelează în organizarea diverselor evenimente naționale și internaționale, care pun în valoare bogata sa experiență culturală. Târgurile anuale de carte, precum Bookfest și Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, oferă platforme de legătură între editori, autori și cititori. Evenimentele literare, cum ar fi seria „Diminețile cărților” la Biblioteca Municipală, Zilele Literaturii Române la Chișinău, încurajează dialogul literar. Chișinăul găzduiește anual concerte de muzică, spectacole de teatru și recitaluri de dans, îmbogățind

diversitatea culturală; oferă tururi turistice, evidențiind repere arhitecturale, muzee și situri culturale, proiectând o perspectivă asupra istoriei Chișinăului prin intermediul unui troleibuz cultural unic. De asemenea, Chișinăul se angajează în schimburi culturale internaționale, găzduind evenimente în străinătate și participând la festivaluri precum „Zilele Chișinăului”, promovând conexiunile culturale.

Infrastructura Chișinăului este potrivită pentru a găzdui evenimentele CMC. Arena Chișinău servește drept centru de convenții și sală de expoziții, poate găzdui până la 7500 de participanți. Echipată în stil modern, aceasta este potrivită pentru evenimente literare, târguri de carte, conferințe și expoziții. Teatrul Verde, situat într-un parc central, reprezintă cel mai mare teatru în aer liber din Europa, cu 6700 de locuri, oferă o ambianță pitorescă pentru evenimente culturale. Numeroase instituții culturale (biblioteci, muzee, teatre și centre culturale moderne), precum Mediacor, Artcor sau Digital Park, oferă spații flexibile pentru activități literare.

Programul CMC din Chișinău are ca prioritate promovarea diversității și a incluziunii, asigurând inițiative literare accesibile tuturor locuitorilor. Pornind de la experiențele Chișinăului, programul își propune să ajungă la comunitățile marginalizate, inclusiv minoritățile etnice, refugiații, imigranții, persoanele cu dizabilități și grupurile dezavantajate din punct de vedere socio-economic, promovând incluziunea prin intermediul literaturii. Punând accent pe diversitatea lingvistică, programul va sprijini sesiunile de literatură multilingvă și traducerile. Implicarea tinerilor în activități literare este esențială, vizând în special populațiile vulnerabile care riscă să abandoneze școala sau să se confrunte cu excluderea socială. De asemenea, egalitatea de gen este esențială pentru promovarea alfabetizării și a educației, cu inițiative orientate spre abilitarea femeilor și a fetelor prin programe de alfabetizare în biblioteci. În sectorul literar, Chișinăul va milita pentru incluziune prin amplificarea vocilor și poveștilor diverse, prin celebrarea diversității și prin promovarea acceptării comunității.

Secțiunea 5 din formularul de cerere a cuprins 12 întrebări, iar printre acestea au fost: prezentarea capacității activităților de implicare a operatorilor publici, privați și ai societății civile, precum și a organizațiilor profesionale naționale, regionale și internaționale care reprezintă scriitori, editori, librari, bibliotecari și

comunitățile educaționale și literare. UNESCO încurajează ca aplicația să includă referințe la activități de alfabetizare pentru a depăși provocările legate de dezvoltare, în conformitate cu obiectivele Agendei 2030, ale Strategiei pentru alfabetizarea tinerilor și adulților și ale Convenției din 2005 pentru protecția și promovarea diversității expresiilor culturale.

În acest sens, am considerat oportun de a menționa că, pe tot parcursul procesului de pregătire, dialogul permanent cu reprezentanții UNESCO a oferit feedback, care a asigurat acuratețe și relevanță dosarului. Cooperarea este crucială pentru agenda CMC de la Chișinău. Primăria va coordona acțiunile cu Comitetul local delegat pentru planificarea, executarea, asigurarea infrastructurii, stabilirea mecanismelor de monitorizare, evaluarea impactului CMC. Instituțiile locale, cum ar fi bibliotecile, școlile, inclusiv asociațiile profesionale, precum cele dedicate autorilor sau editorilor, vor ajuta la implicarea comunității. Autoritățile naționale vor oferi îndrumare, vor aloca resurse pentru a asigura implementarea și vor amplifica rezonanța culturală la nivel internațional. Prin colaborare, Chișinăul va cultiva o dinamică a evenimentelor CMC, va încuraja schimburile literare și va dezvolta platforme digitale pentru a facilita angajamentul online. Fiind parte a unui eveniment internațional, Chișinăul va deveni un oraș emblematic, un loc cu un mediu cultural divers. Desemnarea orașului va încuraja implicarea și coeziunea comunității, deoarece diverse grupuri de locuitori vor participa la evenimente și discuții literare. Accesul sporit la cărți și la evenimente literare va contribui la creșterea ratelor de alfabetizare și a oportunităților educaționale. Chișinăul, ca centru cultural, va contribui la susținerea vizibilității literare internaționale și a prezenței europene la evenimentele de carte. Fluxul de vizitatori va impulsiona turismul și va stimula creșterea economică, deoarece industria editorială va cunoaște o creștere pe măsură ce cererea de cărți și produse conexe va crește. Vor fi peste 1000 de evenimente principale care se vor organiza pe tot parcursul anului de către diverse entități culturale în colaborare cu o multitudine de entități naționale, internaționale și locale pentru a promova lectură, educația și a crește industria editorială.

În prezent, guvernul sprijină sectorul cărții prin diverse modalități. În 2023, a fost aprobată Legea privind Fondul Național pentru Cultură în scopul de a sprijini financiar sectorul cultural independent și privat. Legea face parte din Planul național de acțiuni

pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană și este considerată o prioritate. Planurile viitoare de susținere a sectorului cărții în Republica Moldova includ acțiuni de promovare a culturii lecturii prin intermediul Inițiativei Carte Deschisă, Programului LecturaCentral și a altor programe locale. În plus, Programul de dezvoltare a industriei cărții și a lecturii publice (2024-2030), Programul pentru Cartea Națională, Programul de traducere a cărții naționale și Programul de susținere a editării revistelor și ziarelor se concentrează pe încurajarea și promovarea alfabetizării. Pe bază de concurență, guvernul va continua să sprijine proiectele culturale inițiate de ONG-uri, inclusiv pentru literatură, domenii ce țin de patrimoniu cultural, precum și implementarea Programului de vouchere culturale, care acoperă achiziționarea de cărți.

Conștientizarea drepturilor de autor, a libertății de exprimare, a libertății de a publica și a dreptului publicului la informare face parte din agenda orașului nostru. Având în vedere că în Chișinău există peste 200 de instituții de învățământ, se preconizează, împreună cu Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală și Asociația Bibliotecarilor, organizarea atelierelor de lucru și sesiuni de instruire care să încurajeze creativitatea, inovarea și diversitatea culturală. Parteneriatele cu bibliotecile și instituțiile culturale vor contribui la integrarea subiectelor legate de dreptul de autor și libertatea de exprimare în programele lor extracurriculare. Acest lucru poate contribui la însuflarea unei culturi a respectului față de drepturile de autor, la protejarea libertății de exprimare, a libertății presei, a diversității de gândire etc. Legislația privind dreptul de autor va fi o prioritate pentru armonizarea cu legislația, bazându-se deja pe documentele aprobate la nivel național: Acordul de la Florența, Convenția privind drepturile civile și politice, Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice, Tratatul de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate pentru persoanele nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu alte deficiențe de tipar.

Secțiunea 6 din formularul CMC a inclus 4 întrebări cheie și a vizat prezentarea unui program de activitate adecvat care să descrie principalele inițiative pe care orașul se angajează să le întreprindă în cadrul desemnării sale, cum ar fi: conferințe, târguri de carte, festivaluri, expoziții, concursuri, cluburi de carte, prelegeri, spectacole sau alte activități, precum cursuri de formare, donații

și distribuire de cărți, sprijin și extindere a activităților de lectură. Aplicația a solicitat prezentarea a cel puțin 5 proiecte în total: 3 la nivel local (oraș) și 2 cu un element internațional. Astfel, programul inițiat de Chișinău pentru CMC a propus, ținând cont de ideea lansată anterior ca oraș multicultural și urmând valorile UNESCO, următoarele inițiative:

I. **Oraș creativ și al lecturii** se va concentra pe aplicarea programelor comunitare de lectură și va stabili evenimente creative pentru rezidenții de toate vârstele:

- a) Campania „Două urechi, mai multe voci” (3 februarie) se va axa pe Ziua Lecturii cu Voce Tare cu evenimente satelit, inclusiv sesiuni de alfabetizare funcțională pentru copii și adolescenți, coordonate de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”;
- b) Săptămâna „Cartea Deschisă” (9-14 februarie): scriitorii asistați de Biblioteca Națională vor organiza evenimente de Ziua Națională a Lecturii, cuprinzând maratoane de lectură publică cu piese literare din literatura etniilor conlocuitoare;
- c) Inițiativa „Să citim cu imaginație” (2 aprilie) va fi conectată la Ziua Internațională a Cărții pentru Copii și va implica instituții de artă pentru a discuta despre cărți, a întâlni autori, ilustratori, designeri;
- d) Festivalul „Descoperiți o lume a cărților” (23 aprilie): dedicat Zilei internaționale a cărții și a drepturilor de autor, acesta va include festivități, sesiuni profesionale și expoziții în cooperare cu structurile centrale și locale;
- e) Programul „Scriitorii pentru Capitală, Capitala pentru Scriitori” (3-21 martie) va sărbători Ziua Scriitorilor și Ziua Poeziei cu sesiuni de scriere creativă, implicând poeți, esești, romancieri, demonstrând creativitatea în ilustrarea cărților și design grafic;
- f) Programul „Chișinăul citește” (februarie-octombrie) se va concentra pe trei titluri ale literaturii naționale contemporane pentru copii, adolescenți și adulți;
- g) Ceremonia de deschidere a Bibliotecii Art Connector (octombrie) va conecta Biblioteca Municipală cu instalații de artă publică inspirate din cărți, stârnind dialogul despre cărți între scriitori și artiști.

II. **Oraș divers și multicultural** va crea platforme de schimb cultural și dialog pentru a celebra diversitatea orașului:

- a) Satul Moldovenesc Buciumul (pe parcursul anului) va pune în valoare tradițiile naționale și a etniilor conlocuitoare reflectate în literatura și filmele contemporane; de asemenea, rețeaua de biblioteci multietnice va facilita dialogul intercultural prin discuții pentru polonezi, ucraineni, evrei, bulgari, găgăuzi, ruși;
- b) Zilele Chișinăului (15-20 iulie): se va concentra pe învățarea măiestriei cărților de artă sub diferite forme, pe promovarea schimbului cultural, a cărților despre tradițiile culinare ale culturilor etnice, va oferi tururi istorice prin locații istorice;
- c) Festivalul multicultural în aer liber „Unitate prin diversitate” va fi găzduit de Agenția Națională de Relații Interetnice: muzeele din Chișinău vor oferi o platformă pentru etnii conlocuitoare pentru a-și prezenta creațiile literare în propriile limbi prin produse online, cărți audio etc.;
- d) Campania „Să avem un Smart Card la Bibliotecă” (septembrie-octombrie) va fi condusă de Centrul Municipal pentru Adolescenți pentru promovarea alfabetizării și a atelierelor de pluralism cultural, cluburi de carte, în colaborare cu bibliotecile locale, școli, centre comunitare;
- e) Renovarea Bibliotecii evreiești „Ițic Mangher”: primăria va renova filiala printr-un parteneriat public-privat, după care va urma o Ceremonie de deschidere și o Conferință Națională pentru bibliotecari pe probleme multiculturale.

III. Oraș sustenabil și verde va implementa inițiative pentru promovarea ODD-urilor în conformitate cu Planul de Dezvoltare a Orașului și Orașul Verde Chișinău:

- a) Campania „Salvarea cărților” (aprilie): conectată la Ziua Planetei, aceasta va include plantarea de copaci, acțiuni de reciclare în biblioteci, ateliere ecologice în muzee inspirate din cărți pentru a aborda probleme de mediu;
- b) Mișcarea „Nopti la biblioteci” (mai): bibliotecile publice, universitare și școlare vor facilita cluburi virtuale de carte axate pe literatură care promovează mediile curate, energia solară, schimbările climatice;
- c) Programul „Provocarea verii” (iunie-august): bibliotecile vor utiliza literatura ca instrument pentru a promova cunoștințele, vor inspira adolescenții să se implice în STEAM și să susțină un dialog durabil cu Centrul Municipal pentru

Adolescenți pentru a integra evenimente de conștientizare în transportul public.

- d) Conferința internațională de advocacy privind cărțile electronice și împrumuturile electronice (noiembrie): autoritățile municipale și guvernamentale, sindicatele scriitorilor și editorilor vor organiza o conferință internațională de advocacy privind cărțile electronice și împrumuturile electronice pentru a aborda provocările de politică legate de industria cărții electronice.

La nivel internațional, vor avea loc următoarele inițiative:

I. Orașul incluziv și echitabil va promova incluziunea, accesibilitatea în toate aspectele vieții orașului, în literatură și activități culturale:

- a) Campania națională „Cartea contează” (21-23 noiembrie), realizată în parteneriat cu instituții internaționale, se va concentra pe livrarea de cărți Braille către biblioteci, furnizarea de descrieri audio și servicii de interpretare în limbajul semnelor la evenimente publice, concentrare asupra deținuților din închisori, comunităților de persoane vulnerabile pentru acces la cărți;
- b) Concert în aer liber „Țara mică, cărți mari” (20 iunie) inspirat din povești naționale și folclor pentru a crește gradul de conștientizare și accesul la cărți pentru fetele și femeile care sunt victime ale violenței;
- c) Maraton de o zi „Fii tu, fii noi” de Ziua Drepturilor Minorităților Naționale (18 decembrie): fiecare cultură etnică refugiată va alege un autor reprezentativ pentru a organiza un Maraton de o zi cu lecturi publice non-stop în rețelele bibliotecilor publice, promovând diversitatea culturală și incluziune;
- d) Inițiativa „Pagină cu pagină” (iulie) va apropia bibliotecile pentru copii și centrele educaționale din Chișinău pentru a găzdui sesiuni de storytelling, programe educaționale pentru copii, în timp ce bibliotecile publice vor oferi programe pentru adolescenți/adulți pentru a stimula creativitatea și dragostea pentru literatură, având ca scop sprijinirea egalității de gen;
- e) Proiectul „Biblioteca vie” (în fiecare lună): Biblioteca Municipală, în cooperare cu rețelele de librării, va implementa acest concept pentru a încuraja dialogul prin cărți

despre discriminare și exclusivitate în rândul locuitorilor din Chișinău, promovând înțelegerea și empatia.

II. Oraș rezilient și pentru pace va promova consolidarea păcii, soluționarea conflictelor prin literatură, schimbul cultural cu orașe gemene la nivel național:

- a) Spectacolul de poezie „Manifest” (Ziua Europei, 9 mai): în parteneriat cu Teatrul Național „Mihai Eminescu”, va susține un spectacol inspirat din poezia națională și internațională, urmat de discuții în panel care explorează probleme de conflict, reconciliere, justiție socială;
- b) Dialogul „Pace. Dragoste. Cărți” (pe parcursul anului): școlile vor facilita sesiuni de carte, folosind literatura ca instrument pentru a inspira schimbări sociale pozitive și pentru a construi punți între oameni din medii diferite, concentrându-se pe teme de pace, reconciliere și rezolvare a conflictelor;
- c) Concursul „Bătălia cărților” (martie-octombrie): Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” își va ajusta programele pentru a promova empatia, înțelegerea și solidaritatea prin literatura europeană, oferind spre lectură 7 titluri pentru categoriile copii și adolescenți, invitând spre final la concursul de pledoarii „Convinge-mă să citesc”;
- d) Concert-performață „Între cer și pământ” (decembrie) inspirat din cărțile naționale despre pace pentru a implica publicul și a prezenta teme culturale legate de pace și armonie.

Adițional

- a) Participarea la festivaluri și evenimente internaționale: orașul va participa la Târgul de carte de la Bologna, la Târgul de carte de la Frankfurt și la Congresul Internațional al Cărții pentru Tineri pentru a-și prezenta moștenirea culturală și industria cărții contemporane, favorizând schimburile între scriitori, editori și public;
- b) Chișinăul se va concentra pe schimburi legate de sectorul cărții cu orașe gemene: Grenoble (Franța), Reggio Emilia (Italia), Mannheim (Germania), Sacramento (SUA), Odesa (Ucraina), București (România), Kiev (Ucraina), Erevan (Armenia), Minsk (Belarus), Tel Aviv (Israel), Ankara (Turcia), Iași (România), Tbilisi (Georgia), Alba Iulia (România). Aceste schimburi vor permite scriitorilor și editorilor să-și prezinte publicațiile și să se implice

în dialog. Participarea la festivaluri și evenimente internaționale (de exemplu, Târgul de carte de la Bologna, Târgul de carte de la Frankfurt, Congresul Internațional al Cărții pentru Tineri) va demonstra moștenirea noastră culturală și industria de carte contemporană. Inspirat din experiențele anterioare, Chișinăul va promova programe de schimb de biblioteci, va organiza evenimente comune cu bibliotecile publice din București, Cluj, Dâmbovița, Târgu Mureș, Alba Iulia, Constanța, Bistrița Năsăud, Baia Mare, Focșani. Parteneriatele vor fi create în comun cu ambasadele cu sediul în Republica Moldova.

Secțiunea 7 din formularul de cerere cu 4 întrebări cheie și buget, a inclus prezentarea unei schițe generale a cheltuielilor prevăzute și a strategiilor de colectare de fonduri. Comitetul implicat în planificarea CMC a estimat costurile asociate diferitelor aspecte legate de evenimente și activități (lecturi de autor, lansări de carte, festivaluri literare, ateliere, expoziții, mese rotunde, conferințe, târguri de carte, sesiuni de povestiri, spectacole culturale) la 3.885.294,7 de dolari pentru anul 2026. Chișinăul își înțelege rolul de gazdă a CMC și va implica sponsori/participanți publici și privați, precum și ONG-uri în promovarea alfabetizării, culturii, educației, turismului și dezvoltării comunitare. Aceste parteneriate vor fi susținute în conformitate cu politica orașului de a împărți responsabilitățile financiare și de a externaliza unele activități oferite în timpul desfășurării CMC. Orașul va primi sprijin din partea agențiilor guvernamentale care vor asigura finanțarea și sprijinul cu infrastructura culturală, marketingul cultural și logistica evenimentului.

Secțiunea 8 din formularul de cerere cu 10 întrebări a prezentat un plan relevant de comunicare și sensibilizare pentru anul de semnării și pentru anii următori. Astfel, formularul menționează că Chișinăul va avea o strategie de marketing și comunicare captivantă dacă își propune să devină CMC. Punctele principale vor evidenția bogata sa moștenire literară, prezentând cele mai importante instituții și autori naționali celebri, care au reflectat orașul în opera lor literară. Toate evenimentele orașului vor demonstra angajamentul de a promova lectura și alfabetizarea, subliniind scena culturală a orașului. Dezvoltarea de conținut multimedia, cum ar fi videoclipuri, podcasturi și articole în presa scrisă și electronică, care reprezintă scena literară din Chișinău, cu interviuri cu autori

locali și tururi literare ale orașului, va ajuta echipa din Republica Moldova să fie unică. Chișinăul va sublinia dedicarea sa pentru literatură, educație și cultură. Mesajele majore vor include: moștenirea literară și diversitatea culturală, care vor sublinia bogata istorie literară a Chișinăului și contribuțiile sale la literatura mondială. Sloganul Chișinăului pentru CMC va fi „Chișinău: să ne bucurăm împreună de deliciile literare”. Acest slogan încapsulează cultura literară a orașului, invitând vizitatorii și locuitorii deopotrivă să se cufunde în lumea cărților și a poveștilor etnice pe care Chișinăul le are de oferit. Acesta stârnește curiozitatea și încurajează oamenii să exploreze Chișinăul deopotrivă. Va fi molipsitor și evocator, deoarece comportă ideea unui oraș entuziast și primitiv pentru lectură. Poate fi memorabil pentru localnici și vizitatori. Conceptul include ideea de apetit pentru carte ca ceva delicios și poate rezona cu oameni din toate culturile, făcându-l incluziv și deschis pentru dialog.

În contextul în care Chișinăul va fi desemnat drept CMC, vor fi invitați locuitori ai Chișinăului de toate vârstele. Campania va avea drept scop sensibilizarea publicului cu privire la importanța lecturii, a alfabetizării și încurajarea implicării cu cărți de toate formatele. Vizitând școlile, colegiile și universitățile pentru a promova inițiativele de lectură, va încuraja o cultură a învățării și aprecierea literaturii. Prin crearea de parteneriate cu instituțiile culturale ale orașului, instituțiile de învățământ din Chișinău vor asigura incluziunea prin atingerea grupurilor marginalizate, cum ar fi refugiații, imigranții, familiile cu venituri mici și persoanele cu dizabilități. Programul va organiza evenimente adaptate, care vor aborda alfabetizarea funcțională și vor promova incluziunea socială. Recunoscând importanța învățării pe tot parcursul vieții, Chișinăul va viza adulții și va promova lectura ca activitate de agrement și ca mijloc de implicare socială.

Deoarece Chișinăul va implica diverse grupuri-țintă, în considerare vor fi luați:

- *Copiii și tinerii* vor fi captați prin sesiuni de povestiri, târguri de carte și ateliere interactive în școli, centre comunitare și biblioteci – o abordare intensă și creativă pentru a încuraja dragostea pentru lectură. Bibliotecile vor lansa provocări și concursuri de lectură care îi vor încuraja pe tineri să exploreze diferite cărți și autori;

- *Cititorii tineri și adulți* vor fi invitați la discuții literare în spații publice, librării și biblioteci pentru un dialog despre literatură. Bibliotecile vor organiza cluburi de carte și grupuri de lectură axate pe autori locali pentru a crea un sentiment de comunitate în rândul cititorilor, diverse expoziții de carte, proiecții de filme bazate pe cărți și alte evenimente;
- *Educatorii și bibliotecarii* vor oferi ateliere de dezvoltare profesională și sesiuni de instruire pentru a-și îmbunătăți abilitățile de promovare a lecturii și alfabetizării.

Stabilirea unor parteneriate între Chișinău și canalele media, inclusiv presa scrisă și audio/video, va fi crucială pentru campanii de comunicare și diseminare a informațiilor eficiente și cu acoperire națională. Primăria municipiului Chișinău colaborează deja cu ziarele locale, precum *Ziarul de Chișinău* sau *Timpul de Chișinău*, pentru a publica articole, interviuri și reportaje despre evenimente. Parteneriatul cu reviste literare sau culturale, cum ar fi *BiblioPolis*, va prezenta scena literară din Chișinău și va discuta subiecte relevante legate de cărți și literatură. O reprezentare amplă despre activitățile legate de cărți pe platformele de știri online, precum Diez sau Realitatea va ajunge la un public mai larg, în special la adolescenții care, în prezent, se bazează pe mediile digitale. Posturile de radio și televiziune naționale și locale vor difuza interviuri, discuții și conținut promoțional legat de desemnarea CMC și evenimentele asociate. Vor fi create un site web special și un portal de social media.

Pentru a asigura acoperirea mediatică a evenimentelor, primăria va publica periodic comunicate de presă care vor include informații despre evenimentele viitoare, vorbitori notabili și inițiative cheie. Aceste materiale vor fi distribuite presei locale, rețelelor de transport local și portalurilor de știri online, chiar și rețelelor de socializare. Tradițional, Primăria municipiului Chișinău organizează conferințe de presă care atrag jurnaliști și reporteri pentru a acoperi activitățile. În timpul acestor evenimente, oficialii orașului, organizatorii și vorbitorii invitați vor oferi informații, precum și actualizări cu privire la evenimentele conexe. Valorificarea platformelor de social media, cum ar fi Facebook, Instagram și LinkedIn, va amplifica raza de acțiune a evenimentelor. Va fi relevant să se implice bloggeri, influenceri din social media și ambasadori culturali pentru a avea un impact semnificativ, pentru a extinde aria de acoperire mediatică, pentru a ajunge la diverse

categorii de public și a crește vizibilitatea evenimentelor, pentru a crește gradul de conștientizare și pentru a celebra patrimoniul literar și bogăția culturală a orașului.

În timpul mandatului pentru CMC, Chișinăul va organiza schimburi culturale cu orașele înfrățite prin invitarea unor autori și personalități literare. Prin organizarea de festivaluri literare, evenimentele culturale legate de carte vor atrage vizitatori, în special din România și Ucraina. Chișinăul va promova traducerea literaturii naționale în diferite limbi pentru a face literatura locală accesibilă unui public mai larg. Aceste schimburi vor permite scriitorilor și editorilor să își prezinte publicațiile și să se implice. Participarea la festivaluri internaționale precum Târgul de Carte de la Bologna, Târgul de Carte de la Frankfurt, Congresul Internațional al Cărții pentru Tineri va valorifica patrimoniul nostru cultural și industria actuală a cărții. Inspirându-se din experiențele anterioare, orașul va promova programe de schimb de biblioteci, va organiza evenimente comune cu bibliotecile publice din România. Chișinăul își va intensifica eforturile de diplomație culturală, consolidând legăturile cu alte țări prin schimbul de resurse literare.

În final, următoarele documente în format Word sau PDF au fost încărcate: o scrisoare de susținere din partea primarului orașului-candidat; o scrisoare oficială de susținere a candidaturii din partea Comisiei Naționale pentru UNESCO a țării în care se află orașul-cetățean; două scrisori oficiale de susținere din partea unei asociații profesionale naționale active; trei fotografii ale orașului legate de cărți; Formularul „Cesiune de drepturi și registru de fotografii” completat corespunzător.

Echipa implicată în elaborarea dosarului pentru titlul CMC a depus aplicația pe 10 mai 2024 și își pune mari speranțe de izbândă pentru anul 2026. Sperăm ca sloganul „Chișinău: să ne bucurăm împreună de deliciae literare” să ne aducă noroc.